

Κατάσταση Εξέγερσης

Σημειώσεις για τα Δεκεμβριανά
του 2008 στην Ελλάδα

*Πριονιστήριο το Χρυσό Χέρι
Δεκέμβρης 2008*

Εισαγωγική Σημείωση: Το κείμενο που ακολουθεί χρησιμοποιεί προσαρμοσμένα αποσπάσματα από την προκήρυξη «Καταστρέφουμε το παρόν γιατί ερχόμαστε από το μέλλον», η οποία συγ-γράφηκε με “*Προλετάριους από την κατείλημμένη ΑΣΟΕΕ*”.

Κατάσταση Εξέγερσης (Σημειώσεις για τα Δεκεμβριανά του 2008 στην Ελλάδα)

1

Η ριζοσπαστική θεωρία είναι η διαύγαση των σχέσεων που διέπουν την ταξική κοινωνία και η διαρκής κριτική ερμηνεία των αγώνων που εκδηλώνονται με σκοπό την καταστροφή αυτής της κοινωνίας. Η θεωρία τροφοδοτείται από την πραγματικότητα (ειδάλλως εκπίπτει σε ιδεολογία) και, με τη σειρά της, γονιμοποιεί εκ νέου και εκλεπτύνει την πρακτική δραστηριότητα των ανθρώπων. Κάθε *χρήσιμη* απόπειρα για μια κριτική-θεωρητική ερμηνεία της εξέγερσης του Δεκέμβρη (που αποτελεί μέρος αυτής της πρακτικής δραστηριότητας) δεν εντάσσεται στο πλαίσιο ενός αφηρημένου κοινωνιολογικού ακαδημαϊσμού αλλά διακηρύττει με σαφήνεια την πρόθεσή της να συμβάλλει στην εμβάθυνση της συνείδησης και στην πρόοδο της κίνησης που καταργεί την ταξική κοινωνία.

2

Η παγκόσμια ολοκληρωμένη θεαματική κοινωνία είναι το απολυταρχικό βασίλειο του εμπορεύματος πλαισιωμένο από ένα σύνολο μεθόδων χειραγώγησης και κατασταλτικού ελέγχου που εξασφαλίζουν τη διαιώνισή του. Η σύγχρονη τάση καθολικής υπαγωγής των κοινωνικών σχέσεων στους νόμους της αγοράς (δηλαδή η επιβολή του κέρδους ως δεσπόζουσας κινητήριας δύναμης της ανθρώπινης δραστηριότητας) είναι σύμφυτη με τη διεύρυνση των ανισοτήτων, τον αποκλεισμό και την περιθωριοποίηση μεγάλων τμημάτων του παγκόσμιου πληθυσμού, ενώ ταυτόχρονα συνεπάγεται τη μόλυνση και καταστροφή της φύσης, υπονομεύοντας έτσι ακόμα και τις στοιχειωδέστερες προοπτικές της ανθρώπινης επιβίωσης.

Στη φάση της ολοκλήρωσης-παρακμής της, η καπιταλιστική κοινωνία δεν μπορεί πια ούτε καν επιδιώκει να αποσπάσει τη συναίνεση των εκμεταλλευομένων μέσω της ενσωμάτωσης των επιμέρους διεκδικήσεών τους:

«Η κοινωνία του θεάματος είχε ξεκινήσει παντού μέσα από τον εξαναγκασμό, την απάτη και το αίμα, υποσχόταν όμως μια ευτυχισμένη συνέχεια...Σήμερα δεν υπόσχεται πια τίποτα...Ομολογεί ότι δεν είναι πια ουσιαστικά μεταρρυθμίσιμη, παρόλο που η αλλαγή είναι στην ίδια της τη φύση για να μεταλλάξει το καθετί προς το χειρότερο. Έχασε όλες τις ψευδαισθήσεις σε σχέση με τον εαυτό της.»

Γκυ Ντεμπόρ, *Πρόλογος στην τέταρτη ιταλική έκδοση της Κοινωνίας του Θεάματος*
(1979)

που εφαρμόστηκαν σε εμβρυακό επίπεδο κατά τη διάρκεια των γεγονότων του Δεκέμβρη σκιαγραφούν την πιθανή μορφή που θα προσλάβει στο μέλλον ένα ακόμα πιο διευρυμένο εξεγερτικό κύμα – τη μορφή ενός κινήματος καταλήψεων και τοπικών συνελεύσεων που, μέσω του οριζόντιου συντονισμού, θα συγκλίνει στην *de facto* κήρυξη μιας άγριας γενικής απεργίας, στο γενικευμένο μπλοκάρισμα της παραγωγής και κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

Οι ιδιοκτήτες και οι πολιτικοί διαχειριστές του ενοποιημένου καπιταλιστικού κόσμου είναι και θα παραμείνουν ανήμποροι να αντιμετωπίσουν τις αιτίες της ασθένειας που προκαλεί τις επαναλαμβανόμενες κοινωνικές εκρήξεις (διότι αυτές οι αιτίες συνδέονται με την ίδια την ύπαρξη της ιδιοκτησίας και της διαχωρισμένης πολιτικής). Αυτό σημαίνει ότι τα κύματα των προλεταριακών εξεγέρσεων θα επανέρχονται με ολοένα μεγαλύτερη ένταση. Από την πλευρά μας, έχουμε κάθε λόγο να επιδιώκουμε τον εμπλουτισμό των θετικών περιεχομένων αυτών των εκρήξεων, την ποιοτική εμβάθυνση και τη γονιμοποίηση των δυνάμεων της άρνησης, έτσι ώστε να αρχίσει να διαγράφεται μέσα από τη θύελλα της εξέγερσης η επιθυμητή μορφή μιας ελεύθερης, κομμουνιστικής κοινωνίας.

Πριονιστήριο το Χρυσό Χέρι Τετάρτη 24 Δεκεμβρίου 2008

Με την αναδιάρθρωση που ξεκίνησε στα μέσα της δεκαετίας του '70 (για να ξεπεράσει την κρίση κερδοφορίας και να αποκρούσει την προλεταριακή ανταρσία που έγινε γνωστή ως “κίνημα του '68”), το κεφάλαιο βρέθηκε αντιμέτωπο με την εξής αντίφαση: ενώ συνέχιζε ολοένα πιο εντατικά να δημιουργεί εξημερωμένες μάζες που αποτελούνταν από παθητικούς θεατές-παραγωγούς-καταναλωτές εμπορευμάτων, έπρεπε ταυτόχρονα να τους στερήσει – με τη συμπίεση των εισοδημάτων τους – τη δυνατότητα για την αγορά αυτών των εμπορευμάτων ⁽¹⁾. Η αυτοματοποίηση της παραγωγής, η εγκατάλειψη των πολιτικών πλήρους απασχόλησης και η γενικότερη αποδόμηση του μεταπολεμικού “κράτους πρόνοιας” δημιούργησε ολόκληρες στρατιές περιθωριοποιημένων ανέργων οι οποίοι, αντιμέτωποι με το φάσμα της υλικής εξαθλίωσης, αδυνατούν να ανταποκριθούν στα αυξημένα επίπεδα κατανάλωσης που απαιτούνται για την ομαλή ροή του κύκλου της καπιταλιστικής συσσώρευσης. Η προσπάθεια του κεφαλαίου να ξεπεράσει αυτή την αντίφαση με μια συνεχή φυγή προς τα εμπρός – δηλαδή με τη διαρκή επέκταση του καταναλωτικού δανεισμού – ανέδειξε ήδη τα προφανή όριά της στην παγκόσμια οικονομική κρίση που βυθίζει τον καπιταλιστικό κόσμο σε μια ύφεση της οποίας τα εκρηκτικά αποτελέσματα δεν έχουν εκδηλωθεί ακόμα ούτε στο ελάχιστο.

Αντιμέτωπος με τη γενικευμένη κρίση αναπαραγωγής του, ο καπιταλισμός γίνεται απροκάλυπτα κανιβαλικός: οι ιδιοκτήτες του κόσμου αρκούνται στην άμεση καταστολή των υπηκόων τους (ή ακόμα επιδίδονται στην άμεση φυσική τους εξόντωση, όπως συμβαίνει ήδη στην πλανητική χωματερή που λέγεται Αφρική) αναπτύσσοντας και χρησιμοποιώντας ένα ολοένα δολοφονικότερο στρατιωτικο-αστυνομικό σύμπλεγμα. Η σφαίρα ενός ειδικού φρουρού που σφηνώθηκε στο σώμα ενός 15χρονου παιδιού το βράδυ της 6-12-2008 στα Εξάρχεια είναι ένα ακόμα αποτύπωμα αυτού του συμπλέγματος. Τα γεγονότα που ακολούθησαν αποτελούν το πιο πρόσφατο επεισόδιο μιας σειράς εξεγέρσεων που σαρώνουν τον καπιταλιστικό κόσμο και σηματοδοτούν την αναγεννημένη αντίσταση των σκλάβων ενάντια στον ολοκληρωτισμό του εμπορεύματος. Ο ταξικός πόλεμος είναι εδώ και εκδηλώνεται ήδη παντού με λύσσα, φτύνοντας κατάμουτρα εκείνους που βιάστηκαν να αναγγείλουν θριαμβευτικά το τέλος της ιστορίας.

---

¹ Στην Ελλάδα, ειδικότερα, αυτή η αναδιάρθρωση ξεκίνησε στα μέσα της δεκαετίας του '80. Τα πιο πρόσφατα επεισόδιά της περιλαμβάνουν τη μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και του ασφαλιστικού συστήματος. Τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι το 14% των εργαζομένων στην Ελλάδα βρίσκονται κάτω από το επίσημο όριο της φτώχειας (πρόκειται για το υψηλότερο ποσοστό μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης), ενώ το 25% των νέων ηλικίας 15-24 ετών είναι άνεργοι. Η διάλυση των δημόσιων υπηρεσιών και η τρομακτική υποβάθμιση του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος επικυρώθηκε με τις καταστροφικές πυρκαγιές που εκδηλώθηκαν το καλοκαίρι του 2007, κατά τη διάρκεια των οποίων έχασαν τη ζωή τους 67 άνθρωποι.

Το διεθνές κίνημα αλληλεγγύης στους εξεγερμένους της Ελλάδας αντανακλά τη συγκλίνουσα οικουμενική αθλιότητα και εγκαινιάζει μια νέα Διεθνή των κολασμένων, υπενθυμίζοντας ταυτόχρονα ότι η ανθρώπινη ελευθερία θα θριαμβεύσει μονάχα αν επιβληθεί σε παγκόσμιο επίπεδο.

3

Οι πανομοιότυπες εξωτερικές εκδηλώσεις (εμπρησμοί, λεηλασίες κ.λ.π.) των εξεγέρσεων που κλονίζουν τον καπιταλιστικό κόσμο εδώ και τουλάχιστον τέσσερις δεκαετίες υποδεικνύουν βέβαια ότι τα καθήκοντα της επανάστασης παραμένουν *ουσιαστικά* αμετάβλητα (η κατάργηση του εμπορεύματος και του Κράτους), αλλά δεν επιτρέπουν να παραγνωριστούν οι διαφορετικές ιστορικές συνθήκες εντός των οποίων εκτυλίσσονται αυτές οι εξεγέρσεις. Η εξέγερση στο Γουάτς το 1965 προανήγγειλε το επαναστατικό κίνημα που κορυφώθηκε στα τέλη της δεκαετίας του '60 και εξέφρασε την προλεταριακή άρνηση απέναντι σε μια κοινωνία όπου η αφθονία των εμπορευμάτων αντιστοιχιζόταν με ακρίβεια στην ανυπόφορη φτώχεια της ζωής. Οι εξεγέρσεις στο Μπρίξτον το 1981 και στο Λος Άντζελες το 1992 συνιστούσαν ξεσπάσματα απόγνωσης ενός ήδη ηττημένου και αποσυντεθειμένου προλεταριάτου, το οποίο αδυνατούσε δραματικά να αντισταθεί στη συνεχιζόμενη αντιπίεση του κεφαλαίου. Οι εξεγέρσεις στην Αργεντινή το 2001, στα γαλλικά προάστια το 2005 και στην Ελλάδα το 2008 εντάσσονται σε μια ευρύτερη διαδικασία αναζωπύρωσης της ταξικής πάλης που αναπτύσσεται σε παγκόσμιο επίπεδο. Το προλεταριάτο ανασυντίθεται (ως το σύνολο των ανθρώπων που δεν έχουν καμιά εξουσία στη χρήση της ζωής τους και το ξέρουν), συγκροτείται ξανά ως τάξη-για-τον-εαυτό-της με άξονα την ίδια την κοινή πρακτική της εξέγερσης και εξαπολύει ένα νέο κύμα επιθέσεων ενάντια στη θεαματική-εμπορευματική κοινωνία ⁽²⁾.

Οι σημερινές συνθήκες της προλεταριακής αντιπίεσης και της εντεινόμενης καπιταλιστικής κρίσης προσομοιάζουν στην περίοδο του μεσοπολέμου. Καθώς το κεφάλαιο βρίσκεται ξανά σε κατάσταση πολιορκίας, καταφεύγει πάλι στη μαζική κρατική παρέμβαση και στον αυταρχισμό, εγκαινιάζοντας ένα περιβάλλον ολοκληρωτικού ταξικού πολέμου όπου τα περιθώρια για συμβιβασμούς μοιάζουν – μέχρι στιγμής – να είναι μηδαμινά. Οι αναμικτές εκκλήσεις της αριστεράς για την επίτευξη μιας νέας “σοσιαλδημοκρατικής συναίνεσης” παραγνωρίζουν αμύχανα το γεγονός ότι οι κεϋνσιανές πολιτικές εφαρμόστηκαν μετά το τέλος ενός καταστροφικού παγκόσμιου πολέμου.

² Άλλοι πρόσφατοι σταθμοί σε αυτή τη διαδικασία ανασυγκρότησης είναι η εξέγερση στην Οαχάκα το 2006, το “αντι-CPE” κίνημα στη Γαλλία το 2006, οι εκπαιδευτικές κινητοποιήσεις στην Ελλάδα το 2006-7, το φοιτητικό-εργατικό “Ανώμαλο Κύμα” στην Ιταλία και οι κινητοποιήσεις των κρατουμένων στην Ελλάδα το 2008, κ.ά. (ο κατάλογος αυτός είναι προφανώς ατελής και μεροληπτικός).

με σκοπό να μεταπωλήσουν τα εμπορεύματα ή εκείνοι που λεηλατούν το εργαστήριο μιας κατελυμένης πανεπιστημιακής σχολής για να διακοσμήσουν την επιβίωσή τους με λίγα περισσότερα ηλεκτρονικά γκάτζετ δε θα πρέπει να κατηγορηθούν για την υποτιθέμενη απληστία τους. Απεναντίας, δεν είναι ακόμα *αρκετά άπληστοι* – δεν είναι *αρκετά εγωιστές* ώστε να αναζητήσουν τις αληθινές ανάγκες τους στην αναβλύζουσα ζωή της εξεγερμένης κοινότητας. Η λεηλασία που εξαντλείται στην αποκλειστική-στερητική ιδιοποίηση αδυνατεί να απεγκλωβιστεί από την κουλτούρα του εμπορευματικού ανταγωνισμού και τις σχέσεις ιδιοκτησίας στις οποίες θεμελιώνεται η αλλοτριωμένη κοινωνία. Το ζητούμενο δεν είναι η μεταβίβαση της ιδιοκτησίας αλλά η κατάργησή της. Το άτομο ανακαλύπτει και εκπληρώνει τις επιθυμίες του μέσα στο ίδιο το παιχνίδι, μέσα στην ίδια τη γιορτή της εξέγερσης. Ο εξεγερμένος απαλλοτριώνει, χαρίζει και απολαμβάνει τους καρπούς της γενναιοδωρίας των άλλων, εγκαινιάζοντας έτσι μια κοινότητα γενικευμένης χαριστικής αμοιβαιότητας. Τη στιγμή της επίθεσης, αναζητά δίπλα του τη ξεστή ανάσα των συντρόφων του για να στοχεύσει καλύτερα. Τη στιγμή της υποχώρησης, αναζητά ένα φιλικό χέρι ή μια αγκαλιά για να νιώσει πιο δυνατός. Την ώρα της συνέλευσης, αναζητά ένα φευγαλέο χαμόγελο που θα τον ενθαρρύνει να εκφράσει τη σκέψη του χωρίς αναστολές. Ανακαλύπτει και πραγματώνει τον εαυτό του μέσα στην κοινότητα της εξέγερσης, η οποία θεμελιώνεται στις αρχές της αλληλεγγύης, της αλληλοβοήθειας και της *συνειδητής* συνεργασίας. Εκεί ανακαλύπτει ότι η ατομική ευτυχία υπάρχει μόνο όταν μοιράζεται.

9

Η εξέγερση είναι ένας ζωντανός οργανισμός που εξελίσσεται αδιάκοπα. Εφόσον δεν είναι δυνατό να παραμείνει στάσιμη, η εξέγερση είναι αναγκασμένη είτε να εξαπλωθεί (αγκαλιάζοντας ολοένα περισσότερες πλευρές της κοινωνικής ζωής ώστε να μετουσιωθεί σε επαναστατική απόπειρα) είτε να εξαφανιστεί (μέσω της εξάντλησης, της καταστολής ή της αφομοίωσής της). Στην εξέγερση του Δεκέμβρη, οι ταραχές της νύχτας του Σαββάτου έδωσαν το έναυσμα για το ξέσπασμα των επόμενων ημερών. Στην πορεία της Κυριακής 7/12, το πλήθος των διαδηλωτών που ισοπέδωσε την Αλεξάνδρας και συγκρούστηκε με τους μπάτσους είχε ήδη διευρυμένη σύνθεση. Τη Δευτέρα, οι μαθητές άρχιζαν να ξεχύνονται στους δρόμους, δίνοντας πρόσθετη ορμή στη βραδινή διαδήλωση που σάρωσε και έκαψε το κέντρο της Αθήνας. Τις μέρες που ακολούθησαν, ο τομέας της εκπαίδευσης παρέλυσε σε σημαντικό βαθμό (εξαιτίας των εκατοντάδων μαθητικών και φοιτητικών καταλήψεων) και οι συγκρούσεις επεκτάθηκαν από το κέντρο στις συνοικίες της μητρόπολης, με επιθέσεις μαθητών σε αστυνομικά τμήματα και άλλες αυθόρμητες διαδηλώσεις. Από κει και πέρα όμως, η ανάγκη για περαιτέρω εξάπλωση της εξέγερσης ικανοποιήθηκε σε πολύ περιορισμένο βαθμό. Οι καταλήψεις κρατικών ή ιδιωτικών κτιρίων από ριζοσπαστικές μειοψηφίες (όπως για παράδειγμα η κατάληψη της ΓΣΕΕ από τη “Γενική Συνέλευση Εξεγερμένων Εργατών”) δεν μπόρεσαν να γενικευθούν και είχαν μάλλον διερευνητικό χαρακτήρα. Επιπλέον, η εξέγερση δε διευρύνθηκε αρκετά ώστε να παραλύσει την οικονομία και να αποσταθεροποιήσει έτσι πραγματικά το καθεστώς (μέσω του σαμποτάζ, των απεργιών και των καταλήψεων στα κέντρα παραγωγής και διανομής). Παρόλα αυτά, οι πρακτικές

Η εξέγερση του Δεκέμβρη (στην οποία συμμετείχαν, πράγματι, κυρίως νέοι αλλά όχι μόνο νέοι) αποτελεί, αντίθετα, ένα από τα πολλά σκιρτήματα της ταξικής πάλης που έχει αρχίσει να θεριεύει ξανά ήδη από τις αρχές της τρέχουσας δεκαετίας.

8

Ο εμπρησμός ενός πολυκαταστήματος και η καταστροφή των εμπορευμάτων του συμβολίζει την ανωτερότητα του ανθρώπου απέναντι στα εμπορεύματα. Είναι μια στιγμή αλήθειας στον ψεύτικο κόσμο της ιεραρχημένης κατανάλωσης· είναι η στιγμή εκδίκησης του ανθρώπου απέναντι σε έναν κόσμο που υποβιβάζει τον άνθρωπο σε εμπόρευμα.

Ο αστυνομικός είναι εκείνος που υπηρετεί ενεργά την απρόσκοπτη αναπαραγωγή των καπιταλιστικών σχέσεων. Κατά συνέπεια, η σύγκρουση με την αστυνομία αποτελεί αναγκαία – αν και όχι ικανή βέβαια – συνθήκη για την ανατροπή της εμπορευματικής κοινωνίας. Η αστυνομία παραμένει το *ultima ratio* του εμπορεύματος – και μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι το εμπόρευμα θα προσφεύγει ολοένα συχνότερα σε αυτό το ύστατο επιχείρημά του καθώς ο ταξικός πόλεμος θα παίρνει ολοκληρωτικές διαστάσεις.

Η λεηλασία με σκοπό την ατομική ιδιοποίηση είναι μια κατ' εξοχήν αντιφατική πράξη. Από τη μια πλευρά, η λεηλασία απελευθερώνει τη διαδικασία οικειοποίησης της χρησιμότητας ενός αγαθού από τη δικτατορία της ανταλλακτικής αξίας, ασκώντας έτσι έμπρακτη κριτική στο φετιχισμό του εμπορεύματος. Καταργώντας το χρηματικό αντίτιμο που απαιτείται για την απόκτηση ενός αγαθού (δηλαδή καταργώντας στιγμιαία το εμπόρευμα ως τέτοιο), η λεηλασία απορρίπτει ταυτόχρονα τον εκβιασμό της μισθωτής εργασίας. Η λεηλασία ξεγυμνώνει το θέαμα και το φανερώνει ως αυτό που είναι: ένα ναρκωτικό για σκλάβους. Το εμπόρευμα παύει να λειτουργεί ως αξιοσέβαστο φετίχ-υπνωτικό ευθύς μόλις οι σκλάβοι του σταματήσουν να το αγοράζουν. Εξάλλου, είναι ξεκάθαρο ότι οι άνθρωποι καταφεύγουν στη λεηλασία επειδή βρίσκονται καθημερινά αντιμέτωποι με τη διαφημιζόμενη ευτυχία της καταναλωτικής αφθονίας, ενώ την ίδια στιγμή στερούνται τα υλικά μέσα για την εκπλήρωση αυτής της ψευδεπίγραφης ευτυχίας. Ειδικότερα, η λεηλασία ενός οπλοπωλείου (όπως εκείνου που βρίσκεται στην Ομόνοια) αποδεικνύει επιπλέον ότι οι εξεγερμένοι δε θα δυσκολευτούν να βρουν τα απαιτούμενα όπλα όταν θελήσουν να εκτελέσουν την τελεσίδικη καταδικαστική απόφασή τους εναντίον της ταξικής κοινωνίας. Αυτό σημαίνει ότι οι αυτόκλητοι ειδικοί της ένοπλης βίας οφείλουν να παραμείνουν κλεισμένοι στο σκουπιδοτενεκέ της ιστορίας.

Παρόλα αυτά, η λεηλασία δεν μπορεί ποτέ να προχωρήσει πέρα από την «πραγμάτωση του νόθου συνθήματος “Στον καθένα σύμφωνα με τις ψεύτικες ανάγκες του”, τις ανάγκες που καθορίζει και παράγει αυτό το οικονομικό σύστημα που απορρίπτει η λεηλασία» (Καταστασιακή Διεθνής Νο 10, *Η Παρακμή και η Πτώση της Θεαματικής-Εμπορευματικής Κοινωνίας* – 1965). Εκείνοι που λεηλατούν ένα κέντρο κατανάλωσης

4

Η εξέγερση ορίζεται από τον ξεσηκωμό ορισμένων (συνήθως των πιο καταπιεσμένων ή περιθωριοποιημένων) πληθυσμιακών στρωμάτων ενάντια στις συνθήκες που αναπαράγουν την αθλιότητά τους. Μολονότι η εξέγερση μπορεί να αποτελέσει το προοίμιο μιας κοινωνικής επανάστασης (όπως συνέβη με τις εξεγέρσεις που ξέσπασαν στις αρχές της δεκαετίας του '30 στην Ισπανία και προανήγγειλαν τη μεγάλη Ισπανική Επανάσταση του 1936), μια τέτοια εξέλιξη δεν μπορεί ποτέ να θεωρηθεί προδιαγεγραμμένη. Συχνά, μια εξέγερση ακολουθείται απλώς από μια κυβερνητική εναλλαγή, από την παλινόρθωση της παλιάς εξουσίας ή ακόμα από την επιβολή μιας ακόμα πιο αυταρχικής μορφής εξουσίας (για παράδειγμα, η μεγάλη απεργία και οι συγκρούσεις που ξέσπασαν στη Θεσσαλονίκη το Μάη του 1936 αντιμετωπίστηκαν από το Κράτος με την επιβολή της μεταξικής δικτατορίας της 4^{ης} Αυγούστου). Η ιστορία δεν υπακούει σε αντικειμενικούς νόμους αλλά γράφεται από συνειδητά υποκείμενα, τα οποία ορίζουν τους συσχετισμούς και τα αποτελέσματα της ταξικής πάλης ενεργώντας στο πλαίσιο των εκάστοτε ιστορικών συνθηκών.

Παρόλα αυτά, η εξέγερση εμπεριέχει πάντοτε μια διάσταση καθολικής ρήξης με την ταξική κοινωνία. Η αφετηρία της βρίσκεται κάθε φορά σε μια έκρηξη που εκδηλώνεται σε ατομικό επίπεδο («Η αρχή κάθε δημιουργίας βρίσκεται στην ατομική δημιουργικότητα» – Ραούλ Βανεγκέμ, *Η Επανάσταση της Καθημερινής Ζωής*). Στη συνέχεια, η ίδια η ποιοτική στιγμή της εξέγερσης κατακτά και πραγματώνει την αυθόρμητη (αδιαμεσολάβητη) δημιουργία. Τέλος, η εξέγερση κατατείνει στη συγκρότηση μιας κοινότητας εντός της οποίας εκπληρώνεται συλλογικά η οργάνωση του δημιουργικού αυθορμητισμού των ατόμων και προεικονίζεται έτσι η συνειδητή ποίηση της ιστορίας⁽³⁾.

5

«Η επικοινωνία υπάρχει μόνο στην κοινή δράση. Πουθενά αλλού.»
Καταστασιακή Διεθνής Νο 7, *Πρώτα απ' όλα η Επικοινωνία* (1962)

«Η κοινότητα δε γίνεται ποτέ αισθητή ως ταυτότητα αλλά ως πρακτική, ως κοινή πρακτική. Η ταυτότητα επιστρέφει καλύπτοντας κάθε φορά που η πρακτική αποσύρεται.»
Εξορισμένη Επιτροπή Κατάληψης Σορβόννης, *Τελευταία Ανακοίνωση* (Ιούνιος 2006)

Άνεργοι, επισφαλείς, ριζοσπαστικές μειοψηφίες άλλων εργατών, μαθητές και φοιτητές που προορίζονται να στελεχώσουν τη μια ή την άλλη βαθμίδα της μισθωτής εργασίας, πρόσφυγες και αλλοδαποί μετανάστες δεύτερης γενιάς που βιώνουν καθημερινά την εκμετάλλευση, το ρατσισμό και την περιθωριοποίηση συγκρότησαν την κοινότητα των

³ Μια ατελής και πρωτόγονη μορφή αυτής της ενοποιημένης ανθρώπινης κοινότητας ενσαρκώθηκε στην κατάληψη της ΑΣΟΕΕ, η οποία διήρκεσε από τις 6/12 μέχρι τις 24/12/2008.

εξεγερμένων του Δεκέμβρη. Η κοινότητα αυτή θεμελιώθηκε στην κοινή συνθήκη αλλοτρίωσης που χαρακτηρίζει μια κοινωνία βασισμένη στην εργασία-εμπόρευμα και ενσαρκώθηκε σε ένα σύνολο κοινών πρακτικών στο δρόμο. Υπάρχει εδώ μια ποιοτική αναβάθμιση σε σχέση με την εξέγερση του 2005 στα γαλλικά προάστια, όπου είχαν συμμετάσχει σχεδόν αποκλειστικά οι κάτοικοι των γκέτο αντιμετωπίζοντας, μάλιστα, την εχθρική στάση ενός μεγάλου μέρους του υπόλοιπου πληθυσμού. Τότε, ο υπουργός εσωτερικών (και σημερινός πρόεδρος) του γαλλικού κράτους Ν. Σαρκοζί είχε δηλώσει με οξυδέρκεια: «Αν ενωθεί η φοιτητική νεολαία με τη νεολαία των λαϊκών συνοικιών, το τέλος θα είναι τρομακτικό». Από την πλευρά μας, δε ζητάμε τίποτα λιγότερο από αυτό το τέλος – τίποτα λιγότερο από αυτή την επανανοποίηση της κατακερματισμένης τάξης. Αν αυτή η ποθητή συνάντηση έκανε τα πρώτα της δειλά και αντιφατικά βήματα κατά τη διάρκεια του ‘αντι-CPE’ κινήματος στη Γαλλία το 2006, υλοποιήθηκε επίσης στοιχειωδώς στα Δεκεμβριανά του 2008 στην Ελλάδα. Την ίδια στιγμή που οι καταληψίες (μαθητές, φοιτητές, άνεργοι, εργάτες και άλλοι αναρχικοί) της ΑΣΟΕΕ πετροβολούσαν τους μπάτσους και άναβαν φωτιές έξω από το πανεπιστήμιο, λίγα στενά πιο κάτω μερικές εκατοντάδες αλλοδαποί μετανάστες (αλλά και ντόπιοι) ξεχύνονταν από τις φτωχογειτονίες του Αγίου Παντελεήμονα για να στήσουν τα δικά τους οδοφράγματα και να λεηλατήσουν τα καταστήματα της οδού Πατησίων. Λίγες μέρες αργότερα, δίπλα στις κάθε λογής προκηρύξεις που τυπώνονταν στην κατελυτημένη ΑΣΟΕΕ, ένα κείμενο αλληλεγγύης με τίτλο “Η Φωνή ενός Μετανάστη” (το οποίο γράφτηκε από αλλοδαπούς μικροπωλητές) υποστασιοποιούσε συμβολικά και υπερθεμάτιζε την αναγκαιότητα αυτής της συνάντησης, η οποία θα καταστήσει δυνατή την κοινή επίθεση ενάντια στην αλλοτριωμένη κοινωνία.

6

Η εξέγερση του Δεκέμβρη δε διατύπωσε συγκεκριμένα αιτήματα ή διεκδικήσεις διότι τα υποκείμενα που την διεξήγαν βιώνουν καθημερινά και, επομένως, γνωρίζουν ότι ο καπιταλισμός-σε-μόνιμη-κρίση δε διαθέτει περιθώρια *ουσιαστικής* μεταρρύθμισης. Τα ψελλίσματα της αριστεράς που, αρχικά, διεκδίκησε την παραίτηση της κυβέρνησης αντικαταστάθηκαν ταχύτατα από την τρομαγμένη καταδίκη της «τυφλής βίας» και την αγωνιώδη προσπάθεια εκτόνωσης ή ενσωμάτωσης του ανεξέλεγκτου εξεγερτικού κύματος. Η απουσία οποιασδήποτε μεταρρυθμιστικής διεκδίκησης αντανάκλα μια υφέρπουσα (αν και ίσως συγχυσμένη ακόμα) διάθεση ριζικής εναντίωσης στις κυρίαρχες εμπορευματικές σχέσεις. Έρχεται η στιγμή να ανακαλύψουμε και να διακηρύξουμε ξανά την επιθυμία μας: *Θέλουμε την ολοκληρωτική ανατροπή της ταξικής κοινωνίας ή τίποτα*. Εξάλλου, τις μέρες αυτές αποδείχτηκε ήδη περίτρανα ότι η ολική ρήξη με το θέαμα είναι ο καλύτερος τρόπος για την εκπλήρωση ακόμα και επιμέρους διεκδικήσεων: ο πανικόβλητος Σαρκοζί ανέβαλε εσπευσμένα την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση υπό το φόβο του ξεσπάσματος μιας ανάλογης εξέγερσης στη Γαλλία.

Επειδή ακριβώς δεν έθεσε συγκεκριμένα αιτήματα, η εξέγερση του Δεκέμβρη δεν είχε αρχηγούς ή αντιπροσώπους (οι οποίοι θα αναλάμβαναν να διαπραγματευτούν αυτά τα αιτήματα). Από αυτή την άποψη, τα Δεκεμβριανά του 2008 σηματοδότησαν πράγματι

το «τέλος της μεταπολίτευσης» στην Ελλάδα, καθώς επικύρωσαν την υπάρχουσα πολιτική κρίση ως *κρίση της πολιτικής*, δηλαδή ως κρίση της *διαμεσολάβησης*. Οι εξεγερμένοι του Δεκέμβρη δεν επιδέχτηκαν αντιπροσώπους διότι απέρριψαν ήδη *έμπρακτα* την ύπαρξη οποιασδήποτε διαχωρισμένης εξουσίας. Η μη αφομοιώσιμη καταστροφική επίθεση που εξαπέλυσαν δε διεκδικεί τίποτα λιγότερο από το τέλος της πολιτικής ως διαχωρισμένης δραστηριότητας. Αυτή ακριβώς είναι η δημιουργική πλευρά του καταστροφικού τους έργου: το θετικό πρόταγμα που αναδύεται μέσα από τις φλόγες της εξέγερσης είναι το τέλος της αντιπροσώπησης, το τέλος της οργανωμένης μεσολάβησης, το τέλος της δημοκρατίας ως αναγκαία συνθήκη για το πέρασμα στον κομμουνισμό.

7

Εξαιτίας της αδυναμίας του να χειραγωγήσει την εξέγερση, το πολιτικό θέαμα αναγκάστηκε να καταφύγει στο ψέμα και στη διαστρέβλωση. Είναι χαρακτηριστικό ότι σχεδόν σύσσωμος ο κόσμος της χρεοκοπημένης πολιτικής των ειδικών (με προεξάρχοντες τους σταλινικούς και τους φασίστες) υιοθέτησε και αναπαρήγαγε απίθανα συνωμοσιολογικά σενάρια περί «κύκλων ανωμαλίας» ή «ξένων πρακτόρων» που «συνωμοτούν ενάντια στο έθνος» ή «ενάντια στο λαϊκό κίνημα». Τα σενάρια αυτά βρήκαν απήχηση στα συγχυσμένα μικροαστικά στρώματα και, αναμφίβολα, προσδοκούν να δρέψουν τους καρπούς της ανεξάντλητης φαντασίας τους στις προσεχείς εκλογές. Από την άλλη πλευρά, ένα μέρος της αριστεράς επιχείρησε εκ των υστέρων να ενσωματώσει την κοινωνική έκρηξη επανεγγράφοντάς την στο πλαίσιο ενός «μη βίαιου κινήματος διαμαρτυρίας». Ωστόσο, η απεγνωσμένη προσπάθεια να υποκατασταθεί η βιωμένη πραγματικότητα μιας εξέγερσης ενάντια στο θέαμα από το θέαμα μιας «ειρηνικής»(!) εξέγερσης της «νεολαίας» που πραγματοποιεί καθιστικές διαμαρτυρίες και χαρίζει λουλούδια στους ένστολους φονιάδες είναι καταδικασμένη σε αποτυχία: Εκείνα τα μερόνυχτα νιώσαμε όλοι την οργή να μετουσιώνεται σε μια εμπειρία γιορτής και παιχνιδιού. Σ’ εκείνους τους δρόμους όπου καίγονταν και λεηλατούνταν οι φωλιές των εμπόρων και των αστυνομικών ήμασταν όλοι παρόντες – και *ήμασταν όλοι κουκουλοφόροι* (με την έννοια ότι η συντριπτική πλειονότητα των διαδηλωτών συμμετείχε ενεργά ή υποστήριζε την καταστροφή όλων εκείνων που καταστρέφουν καθημερινά τις ζωές μας).

Δεν είναι δυνατό να προκαλεί έκπληξη ούτε η «εξέγερση των νέων» ούτε η αδράνεια των «ηλικιωμένων». Η απάθεια και η παραίτηση των σημερινών «υπνωτισμένων γονιών» απορρέει από το βίωμα της ήττας και την κατάσταση αποσύνθεσης στην οποία βρέθηκε το επαναστατικό κίνημα κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του ’80 και του ’90. Αυτή η αποσύνθεση εδραίωσε μια *φетиχιστική* αντίληψη για τον καπιταλισμό – μια αντίληψη σύμφωνα με την οποία έμοιαζε να μην υπάρχει καμία εναλλακτική λύση απέναντι στην εμπορευματική κυριαρχία. Από την άλλη πλευρά, η εξέγερση δεν πρέπει να γίνεται κατανοητή ως μέρος μιας δήθεν αιώνιας, ανιστορικής εξέγερσης των νέων η οποία εκδηλώνεται σε κάθε γενιά με τη μορφή φυσικού φαινομένου και υποχωρεί όταν οι νέοι εντάσσονται στην παραγωγική διαδικασία, όπως βεβαιώνει η κυρίαρχη σκέψη.